

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1878, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, öfver väckt motion om underdånig skrifvelse dels angående lag om skyldighet för sökande vid underdomstolarne att aflemna styrkt afskrift af ingifven handling, dels ock rörande ändringar i kongl. kungörelsen om stämpelpappersafgiften och expeditionstaxan m. m.

I fråga om skyldighet för kârande och sökande att lösa underdomstols protokoll och utslag innehåller nu gällande lag angående expeditionslösen bestämmelser, hvilkas tillkomst finner sin förklaring uti det numera frångångna sättet för aflönande af underdomare på landet, enligt hvilket deras inkomst af tjensten utgjordes af sportler, men, såsom ådragande de rättssökande onödig kostnad och orsakande tidsutdrägt i afseende å återlemnande af till domstolarne ingifna handlingar och expedierande af beslut och utslag, torde, då härads höfdingarnes aflöning numera utgår efter annan grund, böra emot andra föreskrifter utbytas. Dessa bestämmelser äro föreskrifterna att kârande och sökande äro pligtige att i alla mål och ärenden lösa protokoll och icke i de fall, då skyldighet att lösa protokoll torde böra bibehållas, ega att sjelfve bestämma, att endast en del af protokollet skall åt dem utskrifvas. Enligt den lag, som nu tillämpas, bekommer den

som söker lagfart å fång till fast egendom, icke mindre än fyra af domaren underskrifna bevis om bifall till sin ansökning, nemligen ett bevis, tecknadt å den till grund för ansökningen ingifna handlingen, ett särskildt lagfartsbevis, ett utdrag af lagfartsboken och ett utdrag af lagfartsprotokollet, och sökande uti inteckningsärende är pliktig att lösa bevis, som tecknas å den af honom ingifna handling, utdrag af inteckningsboken samt utdrag af inteckningsprotokollet.

Under erinrande om allt detta har Herr *S. Löwenhielm* i motionen N:o 104, som blifvit till Utskottet hänvisad, i det följande uttalat den förmodan att, om det vore honom tillåtet, lagfartssökande skulle nöja sig med att emot lösen bekomma de tre först omförmälda bevisen och inteckningsökanden helst undvika att lösa mera än det bevis, som tecknas å den af honom ingifna handling jemte utdrag af inteckningsboken. Än vissare syntes det vara att den, som till domstolen ingifvit afhandling om köp af lös egendom, icke skulle vara angelägen att, jemte det han återfår afhandlingen, försedd med bevis att den blifvit hos domstolen uppvisad, emot lösen erhålla protokollutdrag, som icke innehåller annat, än en afskrift af samma afhandling jemte intyg af samma innehåll, som det å afhandlingen tecknade bevis. Äfven uti instämde och afgjorda mål, som icke hos högre rätt fullföljas, m. fl., vore det sannolikt att han helst såge sig befriad från lösen af mera än det som erfordrades för att förmå vederparten att fullgöra hvad honom blifvit ålagdt, o. s. v.

Motionären antager således att käranden och sökanden i de flesta fall skulle finna en sådan ändring i nu gällande lag om expeditionslösen, som han antydt, önskvärd ur den synpunkten att deras kostnad för lösen af expeditioner derigenom minskades. Om i vissa fall det ålades rättssökande att till domstol aflemna styrkta afskrifter af ingifna handlingar, skulle domaren straxt efter det handling blifvit ingifven, kunna densamma, försedd med behörigt bevis, återställa, hvarigenom rättssökande snarare blefve förhjelpt till sin rätt än om, såsom nu är förhållandet, rättens beslut icke kunde expedieras förr än domaren jemväl medhunnit att uppsätta och låta utskrifva hela protokollet.

Den af motionären ifrågasatta lagförändringen skulle, enligt hvad han antager, icke för domaren medföra annan fördel, än minskning i expeditionsbesty, hvilken dock vore väl behöflig, i anseende till de på honom i en senare tid hopade göromål, hvilka icke tillhöra den egentliga lagskipningen. — Sedan motionären andragit åtskilligt annat till stöd för sin

mening, hemställer han slutligen: "att Riksdagen måtte besluta aflåtande till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse, innefattande anhållan att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och till en blifvande Riksdag afgifva nådigt förslag till lag om skyldighet för sökande vid underdomstolarne att i vissa fall aflemna styrkt afskrift af ingifven handling, och om sådan ändring i gällande lag om skyldighet för kärande och sökande att lösa utdrag af underdomstols protokoll jemte i följd deraf nödig ändring i Kongl. kungörelsen om stämpelpappersafgiften och expeditionstaxan, att rättssökandes kostnad för expeditionslösen i vissa fall minskas, nu förekommande mångskrifveri vid underdomstolarne inskränkes och en skyndsammare expedition af protokoll och utslag befordras."

Utskottet finner det väl vara ett eftersträfvansvärdt mål, som motionen åsyftar, att nemligen för rättssökande minska kostnaderna för expeditionslösen och för underdomare minska expeditionsbestyren, på samma gång i vissa fall expeditionstiden kunde förkortas; men Utskottet hyser dock betänklighet vid att till bifall förorda motionen, dels emedan det synes vara tvifvelaktigt om förslaget att aflemna bestyrkt afskrift af ingifven handling, mot återbekommande af originalet, försedt med vederbörligt bevis i stället för fullständigt protokoll, alltid vore för rättssökande fullt betryggande; dels emedan förslaget nödvändigt skulle medföra minskning i inkomster för expeditionshafvande, åtminstone i städerna, för hvilka, om förslaget antoges, ersättning alltså måste beredas; samt dels vidare att, då motionären, på det att statsverket icke måtte göra någon förlust, förutsätter att stämpelpappersafgiften måste höjas, kostnaderna uti det hela icke torde för rättssökande blifva synnerligt mindre än förut.

På grund häraf och då antagligen Kongl. Maj:t tager i öfvervägande, hvilka lättnader som kunna vederbörande beredas i den riktning motionären angifver, när Kongl. Maj:t behagar för Riksdagen framlägga förslag till ny rättegångsordning, så har Utskottet ansett sig böra föreslå, att ifrågavarande motion icke måtte till någon åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 22 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

Adolf Helander.

Reservation:

af Herr S. Löwenhielm: "Den af mig väckta motionen afser dels skyldighet för sökande vid underdomstolarne att i vissa fall afemna behörigen styrkt afskrift af ingifven handling och dels befrielse för kärke och sökande att lösa annan del af underdomstols protokoll, än de sjelfve begära.

Med det föreslagna stadgandet i förstnämnda hänseende har jag afsett att bereda rättssökande tillfälle att genom en enkel och med ringa besvär och kostnad förenad åtgärd så snart som möjligt återbekomma till domstolarne ingifna handlingar, hvilka under nu varande förhållanden icke till dem återställas förr än de erhålla de protokoll, hvartill handlingarnes ingifvande gifver anledning, d. v. s. i fråga om underdomstolarne å landet icke förr än efter flera veckors förlopp. Jag har föreställt mig och hyser fortfarande den förmening, att de rättssökande, som af en eller annan anledning måste vid domstol uppvisa köpebref, förskrifningar och andra viktiga handlingar i hufvudskrift, skulle med bifall helsa en anordning, som hade till följd att de utan mera besvär och kostnad, än som orsakades genom afskrifvande och vidimation af samma handlingar, egde att bekomma dem åter, då de af dem vore i behof och icke voro pligtige att lemna dem i domarens vård under tid, som af honom bestämmes. Utskottet har emellertid ansett min framställning i detta hänseende icke böra till någon åtgärd föranleda och såsom skäl för denna sin åsigt anfört, att Kongl. Maj:t, då han behagar för Riksdagen framlägga förslag till ny rättegångsordning, antagligen tager i öfvervägande, hvilka lättnader i anmärkta hänseendet kunna vederbörande beredas. På sätt jag uti motionen nämnt, har jag förutsett denna invändning, men om mitt förslag eljest är förtjent af något afseende, kan jag ej finna densamma innefatta giltig anledning till Utskottets hemställan, ty den af mig föreslagna åtgärden är icke af den beskaffenhet, att den kan antagas strida emot den rättegångsordning, som framdeles kan varda Riksdagen till antagande föreslagen, och helt visst lär det komma att dröja många år innan förslag till ny rättegångsordning kommer under Riksdagens pröfning.

Emot mitt förslag att kärke och sökande hos underdomstol måtte befrias från skyldighet att lösa protokoll i alla mål och ärenden och ega att sjelfva bestämma, hvilken del af protokoll skall åt dem utskrifvas, har

Utskottet, bland annat, anfört, att det syntes tvifvelaktigt, om det *alltid* vore för rättssökande fullt betryggande att i stället för fullständigt protokoll erhålla bevis om vidtagen åtgärd, tecknad å ingifven handling. Då jag icke satt i fråga att rättssökande icke skulle ega att i alla mål och ärenden bekomma fullständigt protokoll, om de så önska, kan jag icke fatta att den omständigheten att rättssökande i vissa fall kunna vara i behof af fullständigt protokoll utgör giltigt skäl för bibehållande af den kårande och sökande nu åliggande skyldigheten att lösa fullständigt protokoll i alla mål och ärenden. Att det, då fråga är om förnyande eller dödande af in-teckning eller intagande i protokoll af afhandling om köp af lös egendom är för sökanden fullt betryggande att å ingifven handling erhålla bevis om den vidtagna åtgärden jemte utdrag af hypoteksbok, då fråga är om in-teckning, torde lika litet kunna förnekas, som att, då uti instämnda mål svaranden blifvit ålagd att något fullgöra, befrielse från skyldigheten att lösa annan del af protokollet, än den, som behöfves, för att befordra utslaget till verkställighet, för kåranden medför fördel icke allenast i så måtto, att kostnaden för protokollslösen minskas, utan äfven, hvad viktigare är, derutinnan, att han erhåller erforderligt bevis om Rättens beslut förr, än om hela protokollet skulle åt honom utskrifvas.

Såsom ytterligare skäl för afstyrkande af mitt förslag i sist nämnda hänseende har Utskottet anmärkt, att bifall till detsamma skulle medföra minskning i inkomster för expeditionshafvande, åtminstone i städerna, och att kostnaderna i det hela icke torde för de rättssökande blifva synnerligt mindre, än förut. Att till följd af minskad inkomst för expeditionshafvande lösen för en del expeditioner måste något höjas, om det af mig framställda förslag blefve lag, är visserligen en olägenhet, men jag föreställer mig att denna olägenhet icke är större, än att den mer än väl uppväges af de fördelar, som förslaget antagande skulle medföra, och om äfven den minskade kostnaden för lösen af rättegångshandlingar icke i hvarje enskildt fall kan blifva synnerligen afsevärd, komme likväl i de flesta fall, då tillämpning af mitt förslag kunde komma i fråga, kostnaden att nedsättas till hälften af hvad den utgör enligt nu gällande lag och ofta medföra ännu större lindring i utgifterna för lösen af rättegångshandlingar.

Då jag med den af mig väckta motionen icke afsett att bereda domare förhöjd inkomst och icke för dem åsyftat annan fördel, än någon inskränkning uti nu förekommande mångskrifveri och i följd deraf en väl behöflig minskning i deras expeditionsbesty, har jag föreställt mig att vid pröfning

af mitt förslag något afseende kunde fästas dervid att underdomare å landet på senare tider blifvit så öfverhopade af göromål, som icke egentligen äro att hänföra till lagskipningen, att det understundom är för dem omöjligt att på det sätt, som de sjelfve skulle önska och de rättssökande borde kunna fordra, fullgöra sina åligganden. Utskottet har likväl ansett hvad jag i detta hänseende andragit icke vara förtjent af någon synnerlig uppmärksamhet och ej heller har Utskottet fäst sig vid den af mig anmärkta omständigheten, att, om domaren fortfarande öfverhopas med bestyr, som äro främmande för hans egentliga kall, man äfventyrar att deras antal, som egna sig åt domarekallet, blifver ännu mindre, än det för närvarande är. Att Konungens Befallningshafvande i Wermlands län sett sig föranlåten att hos Kongl. Maj:t anhålla om tillstånd att uppehålla landstatstjenster inom länet med icke examinerade personer, har man nyligen erfarit. Mätte man i tid tillse att icke Hofrätterna framdeles finna sig föranlåtna att till Kongl. Maj:t inkomna med ansökning i enahanda syfte.

Jag hemställer om bifall till den af mig väckta motion.”